

**Philippi Ecclesiae Eystettensis XXXIX. Episcopi. De
Eivsdem Ecclesiae Divis Tvtelaribvs. S. Richardo. S.
Willibaldo. S. Wvnibaldo. S. Walpvrga. Commentarius
nunc primum evulgatus**

Philipp <Eichstätt, Bischof>

Ingolstadii, 1617

XV. S. VWillibaldus & successores eius sut Suffraganei & Cancellarij sedis
Moguntinæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70477)

mè propensiores fuisse ad donandum, quàm hodie nos Nouatores, iuratosque Monachorum hostes ad rapiendum, tametsi profectò rapacissimi sunt, ita ut rapacitas Verris, quam tantoperè in Verrinis M. Tullius exagitat, collata cum horum vngulis & vnguibus, merus ludus iocusque fuerit.

Quærat quis, vtrum aliqui Christianis sacris in Norico & Sualefeldico, seu Svanfeldico tractu initiati fuerint, ante S. Willibaldi & S. Wunibaldi in eas partes aduentû? Respondeo, fuisse; vt ex Hodoeporico Willibaldino, & ex vita Wunibaldina manifestû euadit: sed omnia erant plena vitiis, corruptelis, superstitionibus, rerumq; diuinarû ignorance, Clerus deprauatissimus, ita vt præter nomen parû de Christianismo remaneret. Nec idololatræ penitus euauerat, restantibus hinc inde nonnullis, qui Christo nomina sua nõ tradiderant. Quos omnes Sancti nostri ad meliorem frugem, vel de integro ad Christianam disciplinam reducere viriliter studuerunt, nullis parcentes laboribus, quò Ethnica superstitione & vitiis eradicatis, cultus veri Dei, & disciplina Christiano nomine digna introduceretur & stabiliretur.

CAPVT XV.

S. Willibaldus & successores eius sunt Suffraganei & Cancellary sedis Moguntina.

Valdè tenero affectu complexus est S. Bonifacius Episcopatum Eystettensem abs se recens institutum; id cum ex aliis, tum inde apparet, quòd Episcopos Eystettenfes Sedis Moguntinæ Suffrag-

fraganeos & Cancellarios, primasq; ante omnes alios obtinere, & vacante Sede Moguntina, vel procul absente Archiepiscopo, Vicarios eiusdem sedis esse voluerit, pluraque alia priuilegia concesserit; de quibus Philippus cap. 23. Et Pontificale manuscriptum.

Sæpius tamen posteris temporibus priuilegia ista oppugnata sunt, nominatim illud de primatu inter Suffraganeos; nam cum anno Domini M. CC. XLIII. Synodus Moguntia celebraretur; Episcopi Hildesheimensis, Padebornensis & Wormaciensis suæ quique Ecclesiæ, ius primi loci & sessionis ad dexteram, vendicare contenderunt. Quod non ferens Fridericus II. hoc nomine tunc Eystettensis Antistes, ius Ecclesiæ suæ intrepidè defendit, adductis testibus & testimoniis omni exceptione maioribus. Quibus auditis, Archiepiscopus pro Eystettensi præfule eiusque successoribus sententiam *interloquendo* pronunciauit. Postridie Eystettensis Episcopus, vt ius suum ipso opere palam renouaret; Concilio, vice Archiepiscopi, præfedit; & quidem ex Archiepiscopi sede seu folio. *Et die tertia, quia Dominus Moguntinus officium personaliter exequi non poterat, inquit Pontificale, Monasterium in Maiore Ecclesia Moguntia, omnibus qui ibi erant Episcopis sibi cooperantibus, & Rege Conrado presente, gloriosissime dedicauit.*

Similis controuersia mota est in Comitibus Norimbergensibus anno M. CC. XCIX. Conrado huius nominis secundo cathedram S. Willibaldi possidente. Litis auctor erat præsul Wormaciensis; qui primas post Archiepiscopum sibi deberi affirmabat. Sed Conradus animosè restitit, nec quidquam in præiudicium Ecclesiæ suæ fieri passus est, implorata etiam ope

Comitis Hirspergensis, qui Ecclesiæ Eystadianæ aduocatum agebat; vt ex Henrici Rebdorffensis Annalibus annotaui in Indice seu historia Episcoporum, in *Conrado II.*

Verùm vt alia pleraque, ita & priuilegia verustas longinqua mutare solet: id vt videas, varios ordines & indices Suffraganeorum Moguntinensium percensebo, nam in annuis Calendariis hoc ordine eduntur, inquit Serarius noster lib. I. Rerum Moguntia. cap. 23.

A Dextra

- I. Vormaciensis.
- II. Spirensis.
- III. Argentinenfis.
- IV. Curiensis.
- V. Padelbornensis.
- VI. Halberstadensis.

A Laua

- I. Herbipolensis.
- II. Eystettensis.
- III. Verdensis.
- IV. Hildesheimensis.
- V. Constantiensis.
- VI. Augustanus.

Habeo de variis rebus aduersaria nescio à quo collecta. quorū Collector ait; Moguntinos Suffraganeos eodem prorsus ordine *in summa arce Moguntina, in höchst in dem Schloß in veteri quodam cubiculo depictos esse.*

Alius ordo est iste ex antiquis monumentis desumptus, tametsi ad hodiernam orthographiam & Nomenclaturam parum compositus.

Moguntinensis habet XIV. Suffraganeos.

* Pragensis.	I. Episcopus * Plagensis.	VII. Argentiensis.
* Spirensis.	II. Morauicnsis.	VIII. * Spueriensis.
	III. Echisttentensis.	IX. Vormaciensis.
	IV. Herbipolensis.	X. Verdensis.
* Hildesheimēsis.	V. Castratiensis.	XI. * Isedemensis.
	VI. Curiensis.	XII. Albestatensis.
		XIII. Pal-

XIII. *Paldeburnensis.* XIV. *Panpegensis.**
 Ex Prouinciali Ecclesiastico profert Serarius hūc
 ordinem & numerum.

* *Bambergensis.*

I. <i>Curienfis.</i>	IX. <i>Hyldefemensis.</i>
II. <i>Constantiensis.</i>	X. <i>Padelbuernensis.</i>
III. <i>Argentiniensis.</i>	XI. <i>Halberstadenfis.</i>
IV. <i>Spirensis.</i>	XII. <i>Verdensis.</i>
V. <i>VVormaciensis.</i>	XIII. <i>Pragensis.</i>
VI. <i>Herbipolensis.</i>	XIV. <i>Olmucensis.</i>
VII. <i>Augustensis.</i>	XV. <i>Bambergensis.</i>
VIII. <i>Eystettensis.</i>	XVI. <i>Hauelbergensis.</i>

Est adhuc in *Ædis* Metropolitanæ sacello quodam
 australis lateris fenestra, è vitro depicta, inquit Sero-
 rius, in cuius medio S. Bonifacius est habitu & pallio
 Archiepiscopali, ad latera verò sunt ordine inscripta
 hæc:

FACIUS.

I. <i>Byaga.</i>	S. BONI ARCHIEPISCOPI	I. <i>Morauia.</i>
II. -----		II. <i>Babēberga.</i>
III. <i>Augusta.</i>		III. <i>Herbipolis.</i>
IV. <i>Curia.</i>		IV. <i>VVerda.</i>
V. <i>Constantia.</i>		V. <i>Paderbruna.</i>
VI. <i>Argentina.</i>		VI. <i>Haluerstad.</i>
VII. <i>Spira.</i>		VII. <i>Hildesheim.</i>

Quæ verò hic secundo loco ad dexteram vrbs de-
 est, *Eystadium* siue vt olim vocabatur, *Aureatum* esse
 videtur, licet atrore puluereque obsitum, à me legi
 cminus non potuerit.

Ja arce *Aschaffenburgensi* in aula, seu, vt Germa-
 ni vocant, *Sala* in trabe, quæ per totam aulam porrigi-
 tur, hoc ordine Suffraganeorum *Moguntinensium*
 stemmata & digmata descripta sunt.

I. Her-

I. Herbipolis.	VII. Hildisheimium.
II. VVormatia.	VIII. Aichstadium.
III. Spira.	IX. Padeborna.
IV. Argentina.	X. Curia.
V. Augusta.	XI. Halberstadium.
VI. Constantia.	XII. VVerda.

In vita S. Godehardi cap. 9. hoc ordine enumerantur Suffraganei Sedis Moguntinæ, in Synodo Francofortensi synodicè confidentes. VVernerus Argentiniensis, Bruno Augustensis; Meginuercus Patherbornensis, Eberhardus, Bauenbergensis; Meginhardus VVirziburgensis; Godehardus Hildisheimensis; Branthous Halberstadiensis; VVigerus Verdensis. Hazecon Wormaciensis. Vbi Eystettensis Suffraganei nulla est mentio, nec Spirensis; sine dubio eam ob causam, quòd neuter dicto Cõcilio interfuerit.

In Synodo Prouinciali anno M. D. XLIX. hoc ordine confederunt.

Herbipolis	} per legatos	Eychstadium in persona.
VVormacia		Constantia
Spira		Augusta
Argentina		Padeborna

Hildisheimium, Curia, Halberstadium, Werda, nec per se, nec per legatos.

Vides ergo sæculis posterioribus à S. Bonifacii voluntate & ordinatione recessum esse: ad quam omnia reuocare, & in antiquum statum restituere, meritò conantur Illustriissimi Præsules Aichstadiani, S. Willibaldi legitimi successores.

Porro, vt hoc obiter quoque moneam, nomine Suffraganeorum non intelliguntur hic titulares illi Episcopi, quos Germani ab initiando & consecrando vocant.

eant, *Weihbischöff* / qui sunt Episcoporum adiutores,
 & in Episcopalibus functionibus cooperatores seu
 Vicarij; sed Episcopi, qui Metropolitanis alicui sub-
 sunt: Tales enim iam olim *Suffraganei* nominabantur
 partim quia à Metropolitanis ad Synodū vocati suf-
 fragij ius in ea habebant, partim quia non nisi Metro-
 politani suffragio consecrari poterant. Illi alterius ge-
 neris Suffraganei olim *Chorepiscoporum* nomen habe-
 bant, vt in lib. de Clericis cap. 17. docet Illustrissimus
 Cardinalis Bellarminus; quorum vsus præcipuè in
 Germania; vbi Episcopi simul sunt sacri Romani Im-
 perij Principes amplissimis Dioccesibus præfecti, non
 tantum quoad spirituales iurisdictionem, sed etiam
 quoad temporalem. Quocirca necessariò adiutori-
 bus egent, in quos partem laborum transferat, exem-
 plo Moysis, qui cum regendæ tantæ multitudini &
 audiendis omnium querimoniis litibusq; definien-
 dis solus non sufficeret; socios sibi adsciuit, cum qui-
 bus occupationes partiretur. Quis autè ex Eystettensibus
 Episcopis primus exstiterit, qui Suffraganei opera
 vti voluerit, mihi non liquet. Sub Episcopo Gabriele
 ab Eyb inuenio Suffraganeum *Fabianum*: Pòst, *Anto-
 nium*, Deinde, *Leonardum Hallerum*, quem subsequutus
 videtur *Wolfgangus Hollius*. Huic successit *Lauren-
 tius Eyzephius*: qui pedum mitramq; reliquit D. Li-
 resio. In cuius locum subiit, qui hodie viuit, pietate
 in Deum, & erga homines humanitate eximius, Re-
 nerendissimus Dominus *Georgius*.

De Cancellarij nomine, significatis, munere & di-
 gnitate nihil libet dicere post Serarium, quem consu-
 le lib. 1. rerum Moguntiacarum cap. 29. Vulgò no-
 tum est, quæ sit in aulis & Rebus publicis Cancellario-
 h rum

rum dignitas, quod officium, & infra fortassis, cum de Academico *Cancellariatu* sermo erit, aliquid amplius dicetur.

CAPVT XVI.

De Rationali Episcopis Eychstettensibus à S. Bonifacio in signum primatus inter Suffraganeos concesso.

DE hoc Philippus ca. 23. & totidem ferme verbis in historia S. Walpurgæ ad Reginam Hungariæ, quæ audias licet. *Concessum est* (Willibaldo) cum privilegij attestatione, & in his, & in aliis Deo digna gerendis, ipse omnesq; successores eius, Eystettensis Ecclesia Pontifices, cum necessitas, aut tempus exigeret, specialiter præ aliis sanctæ Moguntina Sedis Suffraganeis, vicem Archiepiscopi gereret, & tanquam præfata sedis Cancellarius & prolocutor Concilij à dextris Metropolitano proximus assideret; in cuius dignitatis euidenciam vestitura magni ac mystici ornatus ei concessa est, nec non omnibus ritè succedentibus, præ cunctis Episcopis, qui de linea Moguntina derivationis computantur. Et autem vestis illa *Rationale*, quo & summus Pontifex accedens ad Sancta Sanctorum, olim superuestiebatur. Habebat autem *Rationale* summus Pontifex in lege veteri in præfiguratione multa perfectionis. Pontificibus verò noui Testamenti quibusdam conceditur, in exhibitionem consummate virtutis, quæ gratia & ratione perficitur, unde & *rationale nuncupatum est*. Hæc Philippus. Sed quale vestimentum *Rationale*? Pallium esse non patet; nam Pallium à solo Pontifice Romano conceditur, nec nisi Archiepiscopis; nisi fortè pauculos Episcopos excipere velimus, quibus pallij gratia tributa